

“İki komşu ülke arasında 35 yılı aşkın süredir devam eden çatışmanın ardından Ermenistan ile Azerbaycan’ın, ABD ile ayrı ayrı barış, ticaret ve güvenlik konularında ortak deklarasyona imza atması, Rusya’nın Güney Kafkasya’daki nüfuzuna büyük bir darbe vurmuştur...” (15.08.2025 El Cezire) Azerbaycan ve Ermenistan, 8 Ağustos’ta Beyaz Saray’da varılan anlaşma sonrası 11 Ağustos’ta yayınladıkları ortak bildiride, iki ülke arasındaki sorunların çözümü amacıyla 1992’de kurulan Minsk Grubu’nun feshedilmesini talep etti. Anlaşmada, iki ülke arasında hem yerel hem karşılıklı hem de uluslararası ulaşım koridorlarının açılması ifadesi yer aldı... Aralarındaki ilişkilerin çok gergin olduğu ve özellikle son dönemlerde aralarında savaşlar yaşandığı düşünüldüğünde böylesi bir anlaşmaya varılması nasıl mümkün oldu? Bu anlaşmadan güdülen amaçlar nelerdir?

Bu soruya net bir cevap verebilmek için aşağıdaki hususlara bir göz atmamız gerekiyor:

1- Ermenistan’ın resmi haber ajansı Armenpress’in Arapça servisi, 9 Ağustos 2025 günü, Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev’in, ABD Başkanı Donald Trump’ın ev sahipliğinde ABD’nin başkenti Washington’da Beyaz Saray’da imzaladıkları anlaşmanın tam metnini yayınladı. Anlaşma, Azerbaycan ve Ermenistan arasında barış ve uluslararası ilişkilerin kurulmasına ilişkin üzerinde uzlaşılan metnin parafe edilmesini, bunun nihai anlaşmaya dönüştürülmesi için çalışmaların devam ettirilmesini, taraflar arasında barışın korunup güçlendirilmesine vurgu yapılmasını, ayrıca Birleşmiş Milletler Şartı ve 1991 Alma-Ata Deklarasyonu doğrultusunda geçmiş çatışmalarından bağımsız bir geleceğin inşa edilmesini öngörmektedir. Anlaşma, Sovyetler Birliği’nin yıkılmasının ve Azerbaycan ile Ermenistan’ın ondan ayrılmasının ardından iki ülke arasında sınırların belirlenmesine, birbirlerini tanımalarına, egemenliklerine saygı duyulmasına ve anlaşmazlıkların çözümünde güç kullanılmamasına ilişkin bir deklarasyondur. “Taraflar, ülkelerinin egemenliğine, toprak bütünlüğüne ve kanunlarına saygı gösterilmesi şartıyla, barış, istikrar ve kalkınmayı güçlendirmek amacıyla yerel, ikili ve uluslararası taşımacılık için iki ülke arasındaki ulaşım koridorlarının açılmasının önemini bir kez daha vurgulamışlardır... Bu bağlamdaki girişimler, Azerbaycan’ın ana kara parçası ile özerk Nahçıvan bölgesi arasında Ermenistan toprakları üzerinden kesintisiz bir ulaşım koridorunun açılmasını da içermektedir...” Böylece anlaşma, bu konunun öneminden ötürü iki ülke arasında iletişim, ulaşım ve bağlantı yollarının açılmasına özel önem atfetmiştir. Çünkü Azerbaycan’a bağlı Nahçıvan bölgesi, coğrafi olarak Azerbaycan ile kara bağlantısına sahip değildir. Arada Ermenistan var. Bu nedenle Azerilerin ulaşım için İran’dan geçmeleri gerekiyor. İşte bu yüzden anlaşma, Azerbaycan ile eksklavı olan Nahçıvan bölgesi arasında bir bağlantı koridorunun açılmasını talep etmektedir. Aynı şekilde, anlaşma, arada Ermenistan’ın yer alması sebebiyle kara bağlantısının ancak Ermenistan üzerinden sağlandığı Azerbaycan ile Türkiye arasında kara ulaşım yollarının açılmasını da talep etmektedir... Bu sayede Amerika, Azerbaycan’daki nüfuzunu güçlendirme, Ermenistan üzerindeki etkisini genişletme ve Rusya’nın Ermenistan’daki nüfuzunu zayıflatma ya da ortadan kaldırma olanağı elde etmektedir.

2- 9 Ağustos 2025 tarihinde Armenpress’in Arapça servisinde yer alan anlaşma metninde, Ermenistan’ın, Amerika ve üzerinde karşılıklı olarak mutabık kalınan üçüncü taraflarla iş birliği içinde, Ermenistan topraklarında ‘Uluslararası Barış ve Refah Trump Rotası’ (TRIP) olarak adlandırılan bir ulaşım koridoru projesinin uygulama çerçevesini belirlemek üzere çalışacağı da belirtildi. Hatta ABD, daha önce söz konusu ulaşım koridorunun kurulmasını ve bir Amerikan şirketi vasıtasıyla işletme haklarının kiralanmasına yönelik bir teklif sunmuştu bile. Middle East Eye sitesi 14 Temmuz 2025 tarihli haberinde, ABD’nin Türkiye Büyükelçisi Tom Barrack, 11 Temmuz 2025 Cuma günü gazetecilere verdiği bir brifingde, Amerika Birleşik Devletleri’nin, iki Kafkasya ülkesi arasında uzun süredir tıkanma noktasına gelen diplomatik müzakereleri ilerletmek amacıyla Ermenistan ve Azerbaycan arasında planlanan ulaşım koridorunun işletme haklarını devralmayı teklif ettiğini söyledi. Middle East Eye sitesi, New York’ta düzenlenen basın bilgilendirme

toplantısında 32 kilometrelik koridor hakkında Barrack'ın şu ifadelerine yer verdi: "Taraflar 32 kilometrelik bir yol güzergâhı yüzünden tartışıp duruyorlar. Tabii ki bu önemsiz bir mesele değil. Tam on yıldır sürüyor. İşte tam bu noktada Amerika devreye girip "Tamam, biz alıyoruz. O 32 kilometrelik yolu 100 yıllığına bize kiralayın, sonra siz de hep birlikte kullanın" diyor. Bu durum, Amerika'nın her iki ülkedeki nüfuzunu güçlendirecektir. Reuters'in 8 Ağustos 2025 tarihinde geçtiği haber de bunu doğrular nitelikte. Reuters'te yer alan habere göre "Ermenistan'ın, Azerbaycan Cumhuriyeti ile ulaşım koridorunun yüz yıllığına kiralanmasını öngören Trump planını kabul etmesi, ABD'nin Azerbaycan-Ermenistan arasındaki süregelen ihtilaf üzerinde söz sahibi olmaya çalıştığı anlamına geliyor. Azerbaycan, Türkiye'nin de desteğiyle, coğrafi olarak kendisinden ayrı olan Nahçıvan bölgesine bir koridor açmanın peşinde... Ermenistan ise bu anlaşmayı, Rusya'nın son savaşta pasif kalmasının ardından, komşusu Azerbaycan'dan gelebilecek olası saldırılara karşı Amerikan korumasını elde etme şansı olarak değerlendiriyor." Zira Ermenistan'ın hezimete uğramasıyla, bir zamanlar Rusya'nın desteğiyle 35 yıl önce Karabağ'da kurdukları sözde cumhuriyet de tarihe gömülmüştür.

3- Middle East Eye'nin haberinde, "Azerbaycan'ın, planlanan ulaşım koridorunun tümüyle Ermenistan'ın denetimine bırakılmasına karşı çıktığı" belirtildi. Haberde ayrıca "Türkiye'nin, Bakü'ye barış anlaşmasını imzalaması için perde arkasından baskı yaptığı ve koridoru yönetmek üzere ortak bir özel şirket kurulması fikrini ilk ortaya attığı" ifade edildi. Erdoğan, 19 Haziran 2025'te Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'i, ertesi gün ise Türkiye'ye tarihi bir ziyaret gerçekleştiren Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan'ı kabul etti. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının sosyal medya hesabından yapılan açıklamaya göre kabulde, "Cumhurbaşkanı Erdoğan, görüşmede, mevcut konjonktürde Azerbaycan ile Ermenistan arasında barış müzakerelerinde varılan mutabakatın önemine dikkati çekti... Kabulde, Türkiye ile Ermenistan arasındaki normalleşme süreci kapsamında atılabilecek adımlar da ele alındı..." (21.06.2025 El Cezire) Böylece Erdoğan'ın, anlaşmanın imzalanması için Amerika adına zemin hazırladığını görüyoruz. Zira Erdoğan, Amerika'nın bölgedeki nüfuzunu genişletmesi için ABD'nin güdümünde hareket etmektedir. Sunduğu bu hizmetler karşılığında ise hem iktidarda kalması için Amerika'nın desteğini almayı hem de Türkiye'nin Ermenistan üzerinden Azerbaycan'a uzanan kara yollarındaki ticaret hareketliliğinden kazanç sağlamayı ummaktadır.

4- Anlaşmada, "Tarafların, zirveye ev sahipliği yaptığı ve iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine büyük katkı sağladığı için ABD Başkanı Trump'a derin minnettarlıklarını sundukları" da belirtildi. ABD Başkanı Trump, ülkesinin ve özellikle de kendi şahsî rolünün belirgin bir şekilde ön planda olmasını istemiştir. Zira Trump, ön plana çıkmayı, görünür olmayı ve her başarıyı hanesine yazdırmayı seven bir tiptir. Barışı ve refahı sağlayabilecek yegâne aktör olduğunu iddia etmektedir. Bu yüzden Azerbaycan ile özerk Nahçıvan bölgesini Ermenistan üzerinden birbirine bağlayacak yeni yol "Trump Rotası" olarak adlandırılmıştır. Trump, iki ülke arasında böylesi bir anlaşmanın imzalanmasını sağlayarak Nobel Barış Ödülü'nü almayı da ummaktadır. Çünkü Pakistan Genelkurmay Başkanı Asım Münir ve Yahudi varlığı başbakanı Netanyahu kendisini bu ödüle aday göstermişlerdir. Bilindiği üzere Trump'ın gerçekleştirmek için çalıştığını iddia ettiği barış ve refah, aslında Amerika'nın çıkarlarını sağlamak, dünyanın çeşitli bölgelerine ABD'nin nüfuz ve hegemonyasını yaymak, "Önce Amerika" ile "Amerika'yı Yeniden Büyük Yap (MAGA)" mottosu adı altında yeniden ABD'yi büyük yapmak anlamına gelmektedir.

5- Anlaşmada, "Anlaşmaya imza atan tarafların, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'na (AGİT) üye devletlere ve Minsk ile ilgili yapılar, alınan kararı kabul etmeleri yönünde çağrıda bulundukları" yer almıştır." Başka bir deyişle Trump, Minsk Grubu'ndaki diğer ülkelere, kendilerini sürece dâhil etmeksizin, hatta onlara danışmaksızın ve onlara zerre kadar değer ya da önem atfetmeksizin bu Amerikan kararını kabul etmeleri için dayatmada bulunmaktadır. Özellikle de 1992 yılında Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın kararıyla Azerbaycan-Ermenistan sorununu çözmek amacıyla kurulan Minsk Grubu'nun eş başkanlığını Amerika ile birlikte yürüten Rusya ve Fransa sürecin dışında tutulmuştur! Amerika, Rusya'dan ayrı olarak bu anlaşmayı imzalamıştır. Hatta zamanlamasını, Başkan Trump'ın Rus lider Putin'le yapacağı görüşmenin hemen öncesine ayarlamıştır ki, Rusya itiraz etme fırsatı bulamasın. Oysa Rusya'nın, hem Minsk Grubu'nun eş başkanı olması hem de Azerbaycan'daki etkisini yitirse de özellikle Ermenistan

üzerindeki nüfuzu nedeniyle bu sürecin içinde olması beklenirdi. ABD, tıpkı diğer Minsk Grubu üyelerinden talep ettiği gibi Rusya'dan da bu anlaşmayı tanımasını ve onaylamasını istemiştir. Fakat Rusya'nın sürece müdahil olup itiraz etmek yerine kılını bile kıpırdatmaması, pozisyonun ne kadar zayıfladığını ve Ermenistan'da yok olmanın eşiğine gelen etkisinin ne denli güçsüzleştiğini göstermektedir.

6- Anlaşıyor ki Rusya, sürece güçlü bir şekilde müdahale edip itiraz edebilecek ve sonra da Amerika ile ilişkilerini daha ileri seviyelere taşımasını engellemek için Ermenistan'ı etkileyebilecek bir konumda değildir. Bu yüzden, bir yandan Erivan'ı bütünüyle kaybetmemek için Ermenistan'a uyarı mesajları gönderirken, diğer yandan da durumu kabullenmiş ve olan bitenden memnunmuş gibi bir tutum sergilemeyi seçmiştir. Rusya Dışişleri Sözcüsü Mariya Zaharova, yaptığı açıklamada, "Bu bağlamda, Güney Kafkasya cumhuriyetleri liderlerinin Amerikan arabuluculuğuyla Washington'da gerçekleştirdiği görüşme olumlu bir şekilde değerlendirilmelidir. Bu adımın, barışçıl gündemin ilerletilmesine katkı sağlayacağını umuyoruz." ifadelerini kullanmıştır. Ancak Zaharova, "dış yardım olmaksızın doğrudan diyalog kurulmasının şart olduğunu" vurgulayarak, "Bölge dışı aktörlerin katılımı, barışçıl gündemi güçlendirmeye yönelik olmalı ve ilave zorluklar ya da ayırım çizgileri yaratmamalıdır." uyarısında bulunmuştur. (09.08.2025 El Cezire) Yani, Rusya Amerikan nüfuzunun bölgeye sızmasına karşı uyarıda bulunmaktadır. Rusya, daha önce Ermenistan'ı Batı ile ittifak yapmaması konusunda uyarmıştı. Kremlin Sözcüsü Dmitri Peskov, 24 Temmuz 2025'te yaptığı açıklamada, "Ermenistan'ın kendi siyasi yönünü seçme hakkı olduğunu, ancak Moskova'nın Ukrayna'daki jeopolitik değişimin tekrarından kaçınmayı umduğunu söyledi. Ayrıca Rusya'nın hâlâ Ermenistan'ı müttefik olarak gördüğünü ve iş birliğini sürdürmek istediğini vurguladı." (25.06.2025 El Cezire) Rusya'nın bu sözleri, "Ukrayna'nın kaderini paylaşırsınız" şeklinde Ermenistan'a verilmiş apaçık bir gözdağıdır. Rusya, 2014 yılında ajanı Viktor Yanukoviç'in, ABD ve Avrupa'nın desteklediği kitlesel protestolar sonucu devrilmesinin ardından Ukrayna'daki nüfuzunu kaybetmişti. Ermenistan Başbakanı Paşinyan, 23 Şubat 2023'te France 24 kanalına verdiği bir röportajda, "Ermenistan'ın, yükümlülüklerini yerine getirmediği gerekçesiyle Rusya öncülüğündeki Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'ne (KGAÖ) fiili katılımlarını askıya aldıklarını açıklamıştı. Zira Rusya, Azerbaycan'ın 2020 ve 2023 yıllarında Ermenistan'a saldırdığı ve onu Azerbaycan'da işgal altında tuttuğu topraklardan çıkardığında Ermenistan'ı savunmamıştı. Nitekim biz, 4 Ekim 2023 tarihinde yayınladığımız soru cevapta şöyle demiştik:

A- Rusya büyük olasılıkla bu savaşın kendisine yönelik olduğunun, Erdoğan'ın Türkiye'si ve hamisi haline gelen Azerbaycan üzerinden Amerika tarafından planladığının, kendisini boş yere oyalayacağını ve güçlerini parçalayacağını bilincindedir. Halen varlık yokluk savaşı olan ve kaybetmek istemediği Ukrayna savaşına odaklanıyor. Eğer o savaş kaybederse her şeyi kaybedeceğini, kazanırsa da kaybettiği bölgelerdeki nüfuzunu yeniden kazanabileceğini biliyor. Aynı zamanda Türkiye ile çatışmak da istemiyor. Bu şartlarda ve kendisine uygulanan yaptırımlarda Türkiye'ye ihtiyacı var. Türkiye Batı dünyasına açılan kapısıdır. Keza Azerbaycan'la ilişkilerini de korumak istiyor. Zira özellikle enerji kaynakları alanında 6 milyar dolarlık yatırımı var ve aralarındaki ticaret hacmi 4 milyar dolardan fazladır. Ermenistan ise, her konuda Rusya'ya bağımlıdır... Ukrayna'daki savaş kazanması durumunda bile eski etkisini tamamen yeniden elde etmesi pek olası değildir."

7- Amerika, bu süreçte Avrupa'yı ve özellikle de Minsk Grubu'nda eş başkanı olan Fransa'yı görmezden gelmiştir. Görünen o ki Trump, Rusya'yı devre dışı bıraktığı gibi, Fransa başta olmak üzere Avrupa'yı da süreçten dışlayarak konunun tek hâkimi olmak istemiştir. Dahası, Azerbaycan ve Ermenistan Minsk Grubu'nun feshedilmesi için katılımcı devletlere çağrıda bulunmuşlardır. Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı tarafından 11 Ağustos 2025'te yapılan açıklamada şu ifadeler yer verilmiştir: "Her iki ülkenin dışişleri bakanları, AGİT Dönem Başkanı'na ortak bir başvuru yaparak AGİT Minsk Süreci'yle ilgili yapıların kapatılmasını talep etti. Başvurunun ardından AGİT Bakanlar Konseyi'nin Minsk Grubu'nun feshedilmesine dair taslak kararı katılımcı devletlere iletili ve kararın kabulü için gerekli prosedürlere destek istendi..." (11.08.2025 Azerbaycan Devlet Haber Ajansı) Böylelikle Amerika, konuyu tekeline almak ve Ermenistan'da nüfuzunu genişletme imkanı elde etmek için Avrupa'nın Azerbaycan-Ermenistan meselesi üzerindeki etkisini sıfırlamaktadır. İki ülke anlaşmayı hızla uygulamaya başlamıştır. Bu kapsamda, yine anlaşmada belirtildiği üzere, "Aralarındaki tüm karşılıklı davaların ve uluslararası düzeydeki anlaşmazlıkların geri çekilmesi" maddesi de hayata

geçirilmiştir. (Aynı kaynak) Fransa, Minsk Grubu'nun feshedilmesini kabul etmek durumunda kalmıştır. Zaten grubun 2020'den bu yana, Azerbaycan'ın Ermenistan'a savaş ilan edip topraklarını geri almasının ardından hiçbir etki ve fonksiyonu kalmamıştı. Minsk Grubu, barışçıl yollarla bu toprakları geri almak için çalıştığını iddia etse de Azerbaycan'a bu konuda hiçbir faydası dokunmamıştır. Fransa, kaybetmiş görünmemek ve bölgede yeniden bir rol üstlenebilmek için Amerika'ya güzellemler yapmaya başlamıştır. Bu çerçevede, geçmişte Azerbaycan'a karşı Ermenistan'ı açıkça desteklediği halde şimdi anlaşılmayı desteklediğini iddia etmiştir...

8- Trump aynı şekilde, kendisine sağladığı hizmetler karşılığında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın anlaşmanın imza törenine katılması için Washington'a davet edilerek ödüllendirilmesini bekleyen Türkiye'yi de göz ardı etmiştir. Hâlbuki Erdoğan, Amerikan planlamasıyla, Azerbaycan'ın desteklenmesi, Ermenistan'a karşı zafer kazanılması ve işgal altındaki topraklarının kurtarılması konusunda önemli bir rol oynamıştı... Fakat Trump, bunu bile Erdoğan'a çok görmüştür; zira anlaşmanın yapılması için artık Erdoğan'a ihtiyaç kalmadığını düşünmüştür. Aksi takdirde, onu da ya Washington'a çağırır ya da Erdoğan'dan, tıpkı 13 Mayıs 2025'te Riyad'da Suriye Devlet Başkanı Ahmed el-Şara ile yaptığı görüşme sırasında Amerikan taleplerine boyun eğmesi için El Şara ile telefon görüşmesi yapmasını istediği gibi en azından Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev ile bir telefon görüşmesi yapmasını isterdi. Ancak Ermenistan-Azerbaycan anlaşmasında Erdoğan'ı tamamen yok saymıştır! Görüldüğü gibi sömürgeci kâfirler, hasadı devşirirken, onların yörüngesinde hareket edenleri iktidarda kalabilmeleri karşılığında toprağı sürmekte ve onları için didinip durmaktadırlar. Ancak bunun bile kesinlikle garantisi yoktur... Hiç mi akletmiyorlar?

9- Trump, hem Amerika'nın hem de kendisinin kişisel büyüklüğünü göstermeye aşırı özen göstermekte, dünyada barış yapabilecek, zorlu görevleri başarabilecek tek kişi olduğunu öne sürmektedir. Ayrıca hem düşmanlarına hem de dostlarına karşı ekonomik savaşlar yürütmekte ve kimi zaman doğrudan, kimi zaman da Yahudi varlığı aracılığıyla kanlı savaşları körüklemektedir. Bunun son örneğini İran'da göstermiştir... Trump, Gazze'yi bir tatil beldesine dönüştürme projesini gerçekleştirmek için, Yahudi varlığını Gazze halkını öldürmesi, aç bırakması ve yerinden sürmesi konusunda utanmadan ve korkusuzca, alenen desteklemektedir. Ve bu destekleme öyle bir boyuttadır ki, ne kimse bu soykırımı durdurmak için müdahale edebilmekte ne de içeriye doğru dürüst bir lokma ekmek sokabilmektedir! Fakat Trump, Allah'ın hem ondan hem ülkesi Amerika'dan hem de ileri karakolu Yahudi varlığından çok daha güçlü, çok daha kalabalık ve çok daha ölümcül nice kavimleri yok ettiğini unutmuş görünüyor. Trump, yine İslam ümmetinin, kâfirlerin dostu olan yöneticilerinden ne kadar baskı, zorbalık ve zulüm görürse görsün, mutlaka ayağa kalkacağını, onlara karşı ayaklanacağını, onları devireceğini ve otoritesini, Allah'ın indirdikleriyle hükmetmek ve ceberut saltanattan sonra Raşidi Hilafeti yeniden kurmak için içinden ehil olan birine teslim edeceğini ya unutmuştur ya da unutmuş görünüyor. Raşidi Hilafet, Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bir müjdesidir. Ahmed'in, Huzeyfe'den naklettiği Hadis-i Şerif'te Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:

"Daha sonra ceberut bir saltanat olacaktır. O da Allah'ın dilediği kadar devam edecektir. Ardından Allah dilediği zaman onu ortadan kaldıracaktır. Sonra, Nübüvvet metodu üzere Hilafet olacaktır. Sonra sustu." Hilafet, mesajını tüm cihana taşıyacak ve yeryüzüne hâkim kılacaktır! Nitekim İmam Ahmed'in Temîm ed-Dârî'den rivayet ettiği Hadis-i Şerif'te Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:

لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَبْرُكُ اللَّهُ بَيْتَ مَدْرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ بَعْرَ عَزِيزٍ أَوْ بَدَلٍ ذَلِيلٍ. عَزَّ يُعِزُّ اللَّهُ بِهِ الْإِسْلَامَ، وَذَلَّ يُدِلُّ اللَّهُ بِهِ الْكُفْرَ ***"Bu din, gece ve gündüzün ulaştığı her yere ulaşacaktır. Allah, bu dini sokmadığı hiçbir ev bırakmayacaktır. Çadırlara bile girecektir. Kimi onuruyla kimi de zilletiyle... Ya İslâm'la izzet bulacak veya küfürle zelil olacaktır."*** Allah'ın izniyle bu, mutlaka olacaktır.

"Allah, işinde galiptir. Allah her şey için bir kader tayin etmiştir." [Talâk 3]